

Zarządzenie nr 18

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

z dnia 26 marca 2014r.

**w sprawie ograniczania zagrożeń ze strony szkodliwych owadów,
grzybów patogenicznych i innych zjawisk szkodotwórczych w lasach
w 2014 roku**

Znak: ZO-7200-1-4/2014

Na podstawie art. 33 ust. 1 i ust. 3 pkt 1a i 3 Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity z 2011 r., Dz. U. Nr 12, poz. 59, z późn. zm.) i § 6 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r., zarządzam, co następuje:

§ 1

Zobowiązuję kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych do zapoznania się i wykorzystywania w bieżącej działalności „Krótkoterminowej prognozy występowania ważniejszych szkodników i chorób infekcyjnych drzew leśnych w Polsce w 2014 roku”, opracowanej przez Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL). Wyżej wymieniona prognoza znajduje się na stronie intranetowej LP.

§ 2

1. Powołuję Zespoły Zadaniowe, zwane dalej Terenowymi Stacjami Ochrony Lasu (TSOL).
2. Skład osobowy i lokalizację TSOL oraz Punktów Obserwacyjnych, zwanych dalej PO, w 2014 roku, zawiera **załącznik nr 1** do zarządzenia.
3. Termin rozpoczęcia i zakończenia pracy TSOL uzależniony jest od biologii monitorowanych szkodników owadzych.
4. Do obowiązków kierowników TSOL należy:
 - organizowanie i koordynowanie pracy TSOL;
 - opracowywanie ocen rozwoju populacji szkodliwych owadów i innych

czynników szkodliwych, z uwzględnieniem zapisów „Instrukcji ochrony lasu”, „Instrukcji działania Zespołów Ochrony Lasu”, oraz przekazywania tych ocen właściwemu nadleśniczemu, który podejmuje decyzje o zabiegach ratowniczych;

- sporządzenie sprawozdania końcowego z działalności TSOL w terminie jednego miesiąca od zakończenia pracy.

5. Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2014 roku określa **załącznik nr 2** do zarządzenia.

§ 3

Zobowiązuję:

1. Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) do bieżącego monitorowania zagrożeń ze strony czynników biotycznych, ustalania ich sprawców i podejmowania skutecznych działań profilaktycznych oraz ratowniczych w celu niedopuszczenia do istotnych szkód w lasach.
2. Kierowników Zespołów Ochrony Lasu (ZOL) do świadczenia stałej pomocy dyrektorom RDLP i nadleśniczemu w rozpoznawaniu i ograniczaniu zagrożeń oraz do bieżącego informowania Wydziału Ochrony Ekosystemów w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (DGLP) o sytuacji.
3. Nadleśniczych do zorganizowania niezbędnej służby ochrony lasu zwalczającej zagrożenia, którą należy wspierać w miarę potrzeby odpowiednią pomocą ze strony RDLP i ZOL, a w szczególnych przypadkach także DGLP i IBL.

§ 4

1. Zobowiązuję Wydział Ochrony Ekosystemów w DGLP i Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy Lasów Państwowych w Olsztynie do realizacji zadań w przedmiocie centralnych zakupów i dystrybucji środków ochrony roślin na potrzeby poszczególnych RDLP.
2. Zakupu pozostałych środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w lasach i niezbędnych do prowadzenia gospodarki leśnej dokonują nadleśnictwa w uzgodnieniu z RDLP, ZOL lub IBL.
3. Przy zakupach, o których mowa w ust. 2, należy kierować się listą pestycydów dopuszczonych do stosowania w 2014 roku, opracowaną przez IBL w broszurze pt. „Środki ochrony roślin oraz produkty do rozkładu pni drzew leśnych zalecane do stosowania w leśnictwie w roku 2014”, zamieszczoną również na stronie

internetowej i intranetowej LP.

4. Usługodawców lotniczych i warunki korzystania z usług lotniczych w 2014 roku określają odpowiednie umowy zawarte przez DGLP i RDLP.
5. Rozwiązania techniczne, jakie powinny być zastosowane podczas wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego, określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 roku (Dz. U. 2013, poz. 504).
6. W roku 2014 obowiązuje zasada dofinansowania z funduszu leśnego kosztów akcji ograniczania populacji szkodników liściożernych techniką lotniczą w następującym zakresie:
 - użycia sprzętu lotniczego zgodnie z zawartymi umowami,
 - zakupu środków ochrony roślin i ich nośników (adiuwantów),
 - magazynowania i transportu środków ochrony roślin,oraz naziemną (tylko w wypadku ograniczania populacji chrabąszczowatych, w tym zbiór ręczny) w ramach kwot określonych w planie finansowo-gospodarczym PGL Lasy Państwowe. Rozliczenie finansowe należy przekazać do DGLP po całkowitym zakończeniu ww. akcji.

§ 5

1. Wszelkie działania związane z ograniczaniem liczebności szkodliwych owadów i skutków aktywności grzybów patogenicznych powodujących szkody w lasach powinny być prowadzone w sposób niezakłócający funkcjonowania ekosystemów na obszarach objętych zabiegami i muszą być zgodne z etykietą stosowanego środka ochrony roślin.
2. Zaleca się upowszechnianie, w miarę możliwości, biologicznych, mechanicznych i agrotechnicznych metod ograniczania liczebności szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodliwych, przedstawionych w wykonanych przez IBL opracowaniach „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów iglastych” oraz „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów liściastych”. W przypadkach największego zagrożenia lasu dopuszczalne jest łączenie powyższych metod z metodą chemiczną, polegającą na wykorzystaniu środków ochrony roślin zarejestrowanych dla leśnictwa.
3. Wyznaczając drzewostany do zabiegów ograniczania szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodliwych na obszarach Natura 2000, należy zwracać szczególną uwagę na przedmiot ochrony na tych

obszarach.

4. Wszystkie czynności związane z ochroną lasu w 2014 roku powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

§ 6

Nadleśniczowie nadleśnictw, na terenie których prowadzone będą zabiegi ratownicze, odpowiadają za techniczne i organizacyjne warunki prawidłowego przeprowadzenia zabiegów ograniczających zagrożenia lasów ze strony czynników szkodliwych. Działania te powinny uwzględniać w szczególności:

1. Wyegzekwowanie od wykonawców usług lotniczych spełnienia warunków technicznych zawartych w umowach oraz zapewnienie realizacji obowiązków wynikających z tych umów dla jednostek Lasów Państwowych.
2. Przekazanie do DGLP (za pośrednictwem RDLP) danych dotyczących obszarów leśnych przewidywanych do zabiegów agrolotniczych w 2014 roku – współrzędnych geograficznych lotnisk, lądowisk, innych terenów startów i lądowań oraz pól zabiegowych – w celu uzyskania od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej priorytetu na wykorzystanie przestrzeni powietrznej podczas ww. zabiegów.
3. Przeszkolenie pracowników jednostek LP kierowanych do udziału w akcjach ratowniczych w zakresie stosowanych metod i środków ochrony roślin oraz wymogów wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. Zabezpieczenie odbioru ilościowego i jakościowego środków ochrony roślin, dostarczanych na potrzeby ograniczania liczebności szkodliwych owadów oraz dopilnowanie prawidłowej ich dystrybucji.
5. Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych, niezbędnego wyposażenia i udzielanie wszechstronnej pomocy w organizacji i funkcjonowaniu TSOL.
6. Nadzór nad przebiegiem przygotowań do zabiegów ratowniczych oraz bieżącą kontrolę realizacji zadań ochronnych.
7. Składanie drogą elektroniczną za pośrednictwem RDLP do DGLP cotygodniowych meldunków (w czwartki) o zaawansowaniu realizacji zabiegów ratowniczych w lasach, według wzoru stanowiącego **załącznik nr 3** do zarządzenia.
8. Opracowanie sprawozdania końcowego z przebiegu zabiegów ratowniczych w 2014 roku. RDLP przekazują zbiorcze sprawozdanie do DGLP po całkowitym zakończeniu akcji zwalczania.

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

**Skład osobowy i lokalizacja Terenowych Stacji Ochrony Lasu (TSOL)
oraz Punktów Obserwacyjnych (PO) w 2014 roku**

1. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Zielonej Górze.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Krzystkowice.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Katarzyna Szelaąg – ZOL w Łopuchówku,
- Marta Wiler – RDLP w Zielonej Górze,
- Piotr Nietopiel – RDLP w Zielonej Górze.

Barczatka sosnowka – PO w nadleśnictwach: Babimost, Lubsko, Cybinka.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Żagań, Lubsko.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Babimost.

2. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Poznaniu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Łopuchówku.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Mirosław Maciąg – ZOL w Łopuchówku,
- Katarzyna Szelaąg – ZOL w Łopuchówku,
- Marlena Kowalkowska – RDLP w Poznaniu,
- Marian Załóg – RDLP w Poznaniu.

Barczatka sosnowka – PO w Nadleśnictwie Konin.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Grodziec, Konin, Przedborów.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Przedborów.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Przedborów, Jarocin, Kalisz.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w Nadleśnictwie Krotoszyn.

3. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Toruniu.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Cierpiszewo.

Skład osobowy:

- Piotr Fleischer – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Piotr Gawęda – ZOL w Gdańsku,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Boreczniki – PO w Nadleśnictwie Trzebciny.

Barczatka sosnówka – PO w Nadleśnictwie Dąbrowa.

Brudnica mniszka – PO w Nadleśnictwie Włocławek.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Brodnica, Lutówko.

Chrabąszczowate (imago) – PO w Nadleśnictwie Golub-Dobrzyń.

Zespół szkodników wtórnych świerka – PO w Nadleśnictwie Golub-Dobrzyń.

4. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Gdańsku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Gdańsku.

Skład osobowy:

- Piotr Gawęda – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Barczatka sosnówka – PO w Nadleśnictwie Lubichowo.

Brudnica mniszka – PO w Nadleśnictwie Lipusz.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach:

Kartuzy, Kwidzyń, Lubichowo.

5. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krakowie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Alfred Król – ZOL w Krakowie,
- Marek Kozioł – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Jan Widelka – RDLP w Krakowie.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Dąbrowa Tarnowska, Dębica, Niepołomice.

6. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krośnie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Alfred Król – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Marek Kozioł – ZOL w Krakowie,
- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Piotr Brewczyński – RDLP w Krośnie,
- Tomasz Najbar – RDLP w Krośnie.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Głogów Małopolski, Mielec.

Chrabąszczowate (pędraki) – PO w nadleśnictwach: Jarosław, Lubaczów, Narol.

7. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Łodzi.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Łodzi.

Skład osobowy:

- Małgorzata Olczyk – ZOL w Łodzi – kierownik TSOL,
- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi,
- Cezary Kieszek – ZOL w Łodzi.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Kolumna, Grotniki, Łąck, Piotrków, Złoczew.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Gostynin, Płock.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Złoczew, Kolumna, Wieluń.

8. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Warszawie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Warszawie.

Skład osobowy:

- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi – kierownik TSOL.
- Cezary Kieszek – ZOL w Łodzi.

Wahania wód gruntowych – PO w nadleśnictwach: Wyszków, Drewnica, Pułtusk, Łochów, Sokołów, Siedlce, Jabłonna.

9. Zespół Ochrony Lasu w Olsztynie – TSOL dla RDLP w Olsztynie i Białymstoku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Olsztynie.

Skład osobowy:

- Janusz Szwałkiewicz – ZOL w Olsztynie – kierownik TSOL,
- Wojciech Chmielewski – ZOL w Olsztynie,
- Rafał Zagroba – ZOL w Olsztynie,
- Grażyna Jędryczko – ZOL w Olsztynie.

10. Zespół Ochrony Lasu w Opolu – TSOL dla RDLP w Katowicach.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Opolu.

Skład osobowy:

- Grzegorz Guzik – ZOL w Opolu – kierownik TSOL,
- Andrzej Radzik – ZOL w Opolu,
- Dariusz Hutka – ZOL w Opolu,
- Mirosław Nowak – RDLP w Katowicach,
- Wiesław Szczepański – RDLP w Katowicach.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Lubliniec, Brynek.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Zawadzkie.

11. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Radomiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Radomiu.

Skład osobowy:

- Marek Kamola – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Piotr Lasota – ZOL w Radomiu,
- Wojciech Krawczyk – ZOL w Radomiu,
- Hanna Michalewska – ZOL w Radomiu,
- Andrzej Matysiak – RDLP w Radomiu.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Barycz, Ostrowiec Świętokrzyski, Staszów, Włoszczowa.

Poproch cetyniak – PO w nadleśnictwach: Chmielnik, Zwoleń, Włoszczowa.
Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Grójec, Zwoleń.
Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Barycz, Łagów, Staszów.
Osnujka modrzewiowa – PO w nadleśnictwach: Skarżysko, Barycz.
Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Jędrzejów, Dobieszyn, Grójec, Kielce, Marcule.
Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Grójec, Zwoleń, Kozenice.
Zwójki jodłowe – PO w Nadleśnictwie Łagów.
Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Dobieszyn, Kozenice.
Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w Nadleśnictwie Chmielnik.

12. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Lublinie.

Siedziba TSOL – pracownia ZOL w Lublinie.

Skład osobowy:

- Marek Kamola – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Hanna Michalewska – ZOL w Radomiu,
- Sławomir Michalewski – ZOL w Radomiu,
- Dariusz Piasecki – RDLP w Lublinie.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Janów Lubelski, Biała Podlaska, Sobibór.

Poproch cetyniak – PO w nadleśnictwach: Rozwadów, Puławy, Biała Podlaska.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Biała Podlaska, Chełm, Międzyrzec, Sobibór, Świdnik.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Nowa Dęba, Józefów, Janów Lubelski, Rozwadów, Rudnik, Puławy, Sobibór, Zwierzyniec.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Chełm, Gościeradów, Janów Lubelski, Józefów, Kraśnik, Nowa Dęba, Zwierzyniec, Rudnik, Rozwadów.

Osnuja Gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Gościeradów, Janów Lubelski, Nowa Dęba, Rozwadów.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w Nadleśnictwie Sobibór.

13. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Pile.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Szczecinku.

Skład osobowy:

- Stanisław Ciesielski – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Sławomir Majewski – RDLP w Pile,
- Maciej Bujacz – RDLP w Pile.

Barczatka sosnówka – PO w Nadleśnictwie Człopa.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Krucz, Lipka.

14. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Szczecinie.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Drawno.

Skład osobowy:

- Mirosław Gracjasz – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Mieczysław Zachaś – RDLP w Szczecinie,
- Józef Nizio – RDLP w Szczecinie.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Drawno, Dębno, Głusko.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Gryfino, Mieszkowice, Smolarz.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach: Bolewice, Resko, Skwierzyna.

Szkodniki szyszek i nasion plantacji modrzewiowych – PO w nadleśnictwach: Głusko, Bierzwnik, Sulęcín.

15. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Szczecinku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Szczecinku.

Skład osobowy:

- Mirosław Matusiak – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Rafał Perz – ZOL w Szczecinku,
- Grzegorz Herbaczewski – RDLP w Szczecinku,
- Gerard Bartknecht – RDLP w Szczecinku.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Bobolice, Gościno, Karnieszewice, Manowo, Miastko, Połczyn, Polanów, Sławno, Świerczyna, Tychowo,

Białogard, Czaplonek, Człuchów, Damnica, Drawsko, Świdwin, Ustka, Warcino.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach:
Leśny Dwór, Miastko, Świdwin.

Szkodniki nasion i szyszek plantacji modrzewiowych – PO w Nadleśnictwie
Warcino.

16. Zespół Ochrony Lasu we Wrocławiu – TSOL dla RDLP we Wrocławiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL we Wrocławiu.

Skład osobowy:

- Jarosław Góral – ZOL we Wrocławiu – kierownik TSOL,
- Katarzyna Nowik – ZOL we Wrocławiu,
- Katarzyna Skąlecka – ZOL we Wrocławiu,
- Grzegorz Rogowski – ZOL we Wrocławiu,
- Wojciech Mazur – RDLP we Wrocławiu,
- Katarzyna Adamczyk – RDLP we Wrocławiu,
- Tadeusz Włodarczyk – RDLP we Wrocławiu.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Chocianów, Milicz, Oborniki Śląskie,
Oleśnica Śląska, Żmigród, Węgliniec.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Bolesławiec, Chocianów, Przemków,
Ruszów, Świętoszów, Węgliniec.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2014 roku

Jednym z głównych problemów leśnictwa polskiego od ponad pięćdziesięciu lat są powtarzające się gradacje szkodliwych owadów liściożernych. W pierwszym kwartale każdego roku przygotowywana jest prognoza zagrożenia drzewostanów przez szkodniki owadzie. Na jej podstawie, po szczegółowej analizie zagrożenia drzewostanów przez różne gatunki owadów i szkód, jakie mogłyby wyrządzić w ekosystemach leśnych, opracowywane są zalecenia dla praktyki.

W 2014 roku zaleca się następujące postępowanie ochronne:

1. W stosunku do foliofagów sosny (barczatki sosnowki, brudnicy mniszki, boreczników itp. gatunków) zabiegi ograniczające liczebność ich populacji należy podejmować przy zagrożeniu silnym (+++) i średnim (++) . Jeśli oddziały z drzewostanami zagrożonymi w stopniu słabym (+) znajdują się na granicy lub wewnątrz pola zabiegowego, a dany gatunek znajduje się w fazie progradacji lub kulminacji, należy je włączyć do powierzchni przeznaczonej do oprysku.
2. W pierwszej kolejności zabiegi ochronne należy stosować w drzewostanach:
 - z defoliacją powyżej 60%, ponieważ tempo obumierania drzew zależy od stopnia uszkodzenia aparatu asymilacyjnego: im bardziej jest uszkodzony, tym tempo obumierania jest szybsze;
 - na żyzniejszych siedliskach, ponieważ po żerach może nastąpić intensywne wydzielanie się posuszu;
 - w wieku od 20 do 50 lat, gdyż przeżywalność młodszych drzewostanów jest mniejsza niż starszych;
 - z dużym udziałem drzew przygłuszonych oraz o podwyższonej liczebności populacji szkodników wtórnych.
3. Przy ustalaniu terminów zabiegów ochronnych przeciwko foliofagom sosny należy na słabszych siedliskach borowych planować opryski na późniejsze stadia rozwojowe (L₃ i starsze).

4. Wyższe dawki zalecanych preparatów należy stosować w przypadku zagrożenia silnego (+++) i średniego (++) , uwzględniając również fazę gradacji (progradacja lub kulminacja gradacji), a także defoliację drzewostanów z lat ubiegłych i zagrożenie z tytułu szkodników wtórnych.
5. W drzewostanach sosnowych zagrożonych wyłącznie przez barczatkę sosnówkę, w których redukcja aparatu asymilacyjnego drzew w wyniku żeru wiosenno-letniego przekroczyła 70%, należy rozważyć celowość zwalczania w okresie jesiennym z zastosowaniem pyretroidów.
6. W drzewostanach zagrożonych przez boreczniki, w których w 2013 roku nie doszło do widocznych żerów, decyzję o konieczności wykonania zabiegu ochronnego na generację wiosenną lub letnią należy podjąć w zależności od wyników wiosennych nadzwyczajnych kontroli (zgodnie z „Instrukcją ochrony lasu”, 2012).
7. W przypadku osui gwiazdzistej obserwuje się obecnie poszerzenie obszaru jej występowania w starych ogniskach gradacyjnych oraz powstawanie nowych, szczególnie na terenie RDLP w Radomiu, Krakowie i Krośnie. Decyzje o ograniczaniu liczebności tego gatunku owada należy podejmować indywidualnie, z uwzględnieniem aktualnych i lokalnych uwarunkowań, takich jak wiek drzewostanów, zdrowotność populacji, czas trwania gradacji i jej fazy, stopień defoliacji drzewostanów itp. czynniki.
8. Nowym zjawiskiem obserwowanym w drzewostanach sosnowych jest masowe występowanie pryszczarka Baera, którego obecność w 2013 roku odnotowano na powierzchni ponad 74 tys. ha. W 2014 roku nie przewiduje się zabiegów ochronnych w stosunku do tego gatunku, natomiast zaleca się prowadzenie obserwacji stanu zdrowotnego drzewostanów (szczególnie pod względem występowania patogenów) w nadleśnictwach, w których stwierdzono ubytek aparatu asymilacyjnego spowodowany przez tego szkodnika.
9. W związku z zagrożeniem drzewostanów liściastych ze strony miernikowców i zwójek oraz imagines chrabąszczy, decyzję o konieczności ograniczania liczebności ich populacji podejmuje nadleśniczy w porozumieniu z RDLP i ZOL. Przed podjęciem decyzji konieczne jest dokładne rozpoznanie głównych gatunków występujących w koronach drzew i śledzenie ich rozwoju w celu prawidłowego wyznaczenia terminu przeprowadzenia zabiegu ochronnego.

10. W zabiegach ochronnych należy stosować środki ochrony roślin zalecane w leśnictwie http://www.lasy.gov.pl/dokumenty/gospodarka-lesna/ochrona_lasu
11. W drzewostanach iglastych i liściastych zagrożonych przez foliofagi należy przez cały okres trwania gradacji utrzymywać niski poziom populacji szkodników wtórnych i nie prowadzić zabiegów pielęgnacyjnych.
12. Przedstawione zalecenia mają charakter ogólny. Szczegółowa strategia postępowania winna być dostosowana do każdego gatunku, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych oraz zaakceptowana przez RDLP, ZOL i nadleśnictwo.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Załącznik nr 3 do Zarządzenia nr
 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych
 z dnia 16-05 2014 r.

Meldunek nr z dnia 2014 roku

Ograniczanie populacji szkodliwych owadów w 2014 roku techniką lotniczą i naziemną

RDLP	Nadleśnictwo	Rodzaj sprzętu*	Powierzchnia zabiegu (ha)			Gatunek dominujący	Środek ochrony roślin	Ilość zużytego środka (l lub kg)	Uwagi**
			ogółem	w tym:					
				zabieg powtórny	LN				

* Rodzaj sprzętu – samolot, śmigłowiec, sprzęt naziemny (w wypadku chrabąszczowatych), zbiór ręczny (w wypadku chrabąszczowatych).

** Uwagi – np. jednorazowa zgoda MRIRW, zabieg w ramach doświadczeń IBL.

Dyrektor Generalny
 Lasów Państwowych

 mgr inż. Adam Wasiak